

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY

Poslanecká sněmovna

2018

VIII. volební období

Pozměňovací návrh

poslanců Mikuláše Ferjenčíka a Jana Skopečka

k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti daní a některé další zákony

(sněmovní tisk č. 206)

Pozměňovací návrh

k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti daní a některé další zákony
(sněmovní tisk č. 206)

Vládní návrh zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti daní a některé další zákony se mění takto:

1. V Části první, Čl. I se vkládá nový bod č. 13, který zní:

“13. V § 35ba se číslo “24 840” nahrazuje číslem “30 000”.”.

Následující body se přečísloují.

2. V Části jedenácté, čl. XIX se vkládá nové písmeno c), které zní:

“c) ustanovení čl. I bodu 13. které nabývá účinnosti 1. ledna 2020,”

Dosavadní písmeno c) se označují jako písmeno d).

Odůvodnění:

Změna výše slevy na poplatníka

Daňové slevy, včetně základní slevy na poplatníka jsou součástí daňového systému, konkrétně daně z příjmu fyzických osob (tedy jak zaměstnanců, tak OSVČ). Základní sleva je jednou z integrálních součástí výsledného efektivního daňového zatížení, kterému jednotliví poplatníci čelí, a v konečném důsledku spoluurčuje výši poplatníkem zaplacené daně a ovlivňuje mezní daňovou sazbu, které poplatník čelí. Základní sleva na poplatníka je definována zákonem č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů, konkrétně ustanovením § 35ba odst. 1 písm. a) tohoto zákona. Tuto slevu si může uplatnit každý poplatník daně z příjmů uvedený § 2 zákona č. 586/1992 Sb. Její aktuální výše činí 24 840 Kč ročně.

Principy a smysl navrhované úpravy

Navrhuje se navýšit základní slevu na poplatníka podle § 35ba zákona č. 586/1992 Sb., zákona o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů a to na 30.000 CZK ze současných 24.840 CZK což znamená nárůst o 20,8 % a to z následujících důvodů.

V minulých letech došlo k dramatickému nárůstu průměrných mezd a v nedávné době došlo i k navýšení mzdy minimální a na částku 13.350,- CZK měsíčně.¹

Skutečností, že základní sleva na poplatníka zůstává nezměněna (s výjimkou roku 2011, kdy byla dočasně snížena), zatímco vývoj ekonomiky se od roku 2008 nezastavil, dohází k přirozené změně vlivu této slevy v rámci výsledné vypočtené daně. Relativní význam základní slevy na poplatníka se v čase podstatným způsobem snížil, aniž by byla tato skutečnost poplatníkům jakkoli jinak kompenzována. Dochází tak postupně k faktickému zvyšování mezní daňové sazby, které poplatníci daně z příjmu FO čelí. A to dvěma kanály. (1) Relativní význam základní slevy klesá s růstem příjmů, s tím jak klesá její podíl na navyšujícím se základu daně poplatníka, čímž dochází ke zvýšení efektivní daňové sazby, jíž poplatník čelí. (2) Rostoucí inflace dále snižuje reálnou hodnotu nominálně nezměněné výše základní slevy. Nejen že tedy klesá relativní význam slevy s ohledem k

¹ Usnesení vlády ČR ze dne 20. listopadu 2018 č. 764.

rostoucím příjmům obyvatel a vyššímu základu daně, ale dochází i reálnému snižování samotné nominální výše základní slevy inflací.

Zatímco v prvním zdaňovacím období, kdy byla sleva v nominální výši 24 840 Kč užitá, dosahovala výše průměrné měsíční hrubé mzdy 22 592 Kč a základní sleva na poplatníka tak byla o 2 248 Kč vyšší než výše průměrné mzdy v ekonomice, v roce 2017, kdy průměrná výše hrubé měsíční mzdy činila 29 504 Kč, byla sleva o 4 664 Kč nižší. Hrubá měsíční mzda za těchto deset vzrostla o 30,6 %.

Inflace za dané období (2008-2017) platnosti aktuální výše základní slevy (s výjimkou roku 2011) pak kumulovaně dosáhla výše 20,9 %. Aby byl tento pokles reálné hodnoty slevy vyrovnán alespoň na úroveň cenové hladiny roku 2008, musela by výše základní slevy činit v roce 2017 přibližně 30 030 Kč (v cenách roku 2017).

Z těchto důvodů návrh navrhuje zvýšení základní slevy na 30 000 Kč. Zvýšení se navrhuje dle nejnižšího ze jmenovaných kritérií, kterým je inflace, jež vzrostla ze sledovaných relevantních ukazatelů za dané období nejméně, o 20,9 %. Mělo-li by dojít k návratu k původní relativní výši slevy vzhledem k průměrné hrubé mzdě v ekonomice, muselo by dojít k navýšení o 30,6 %, tedy na přibližně 32 440 Kč, což navrhovatelé považují za nerealistické i s ohledem na stav veřejných financí.

V otázce výše základní slevy a její výše se rovněž nabízí srovnání s ročním limitem 30 000 Kč pro příležitostné příjmy, které do této výše dle § 10 odst. 1 a), § 10 odst. 3 zákona č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů nepodléhají zdanění.

Základní sleva nedopadá na všechny poplatníky stejným způsobem. U poplatníků s nižšími příjmy a nižším daňovým základem je její význam logicky relativně vyšší. Proto postupné snižování jejího relativního významu i snižování její reálné hodnoty nejvíce zatěžuje skupiny daňových poplatníků daně z příjmu FO s nejnižšími příjmy. V současné době je rozhodným příjmem, který v případě neaplikace žádné další daňové slevy díky základní daňové slevě podléhá dani 0 % hrubý měsíční příjem přibližně ve výši 10 250 Kč. Tedy příjem o 1 950 Kč nižší než kolik činí aktuální výše minimální mzdy (12 200 Kč). V případě zvýšení základní slevy dle předloženého návrhu by se tímto rozhodným/limitním hrubým měsíčním příjmem stal příjem přibližně ve výši 12 390 Kč. Tedy příjem nad aktuální výši minimální mzdy, jejíž pobíratelé by po odečtení základní slevy na poplatníka, jak předkládá návrh, tak neplatili žádnou daň z příjmů.

Zvýšení základní slevy na poplatníka pocítí každý poplatník se zdanitelnými příjmy vyjma poplatníků, jejichž základ daně dosáhne méně než 24 840 Kč (ročně). Poplatníkům se základem daně od 24 840 Kč a zároveň nižším než 30 000 Kč se nepromítne zvýšení základní sazby v plné

výši. Skupina poplatníků se základem daně dosahujícím 30 000 Kč a více pocítí zvýšení základní slevy na dani z příjmu FO v plné výši.

Pozitivním sociálním dopadem navrhovaného zvýšení základní slevy, jakkoli všem poplatníkům přináší potenciálně stejné nominální snížení daně a tím stejné nominální navýšení příjmů, je větší relativní význam, který bude mít promítnutí navýšení základní slevy do příjmů nízkopříjmových poplatníků.

Otázkou budoucí politické diskuse je, jakým způsobem by měla být valorizace (indexace) této a dalších slev napříště upravena. Zda do zákona o daních z příjmů nezabudovat automatický valorizační mechanismus, kde by se indexace odvíjela od oficiálně pozorované inflace. Či zda s ohledem k nízké inflaci volit cestu valorizace slev ad hoc politickým rozhodnutím jako v případě aktuálního návrhu.

Předpokládaný hospodářský a finanční dopad, zejména nároky na státní rozpočet

Návrh bude mít dopad na veřejné rozpočty a státní rozpočet. Odhad předpokládané výše výpadku příjmů veřejných rozpočtů je 23,2 mld. Kč, z toho státního rozpočtu 15,7 mld. Kč. Jde o konzervativní odhad nezohledňující efekty pramenící ze zvýšení příjmů poplatníků a jejich dalšího užití v ekonomice, které odhadovaný dopad na veřejné finance i na státní rozpočet samotný snižují. Stejně jako odhad opomíjí dynamické multiplikační efekty motivující či odrazující v důsledku schválení změny od ekonomické aktivity.

Předpokládané sociální dopady a korupční rizika

Pozitivním sociálním dopadem návrhu je snížení daňové zátěže u nízkopříjmových osob, zejména u pracovníků pobírajících minimální mzdy. Aplikací návrhu dojde ke zvýšení jejich příjmů, aniž by došlo ke zvýšení nákladů zaměstnavatelů, což nebude mít negativní dopad na zvýšení nezaměstnanosti této skupiny pracovníků, jíž bývá doprovázeno zvyšování minimální mzdy. Stejně tak bude relativní dopad zvýšení příjmů vyšší u osob s nižšími příjmy, jakkoli půjde o zvýšení příjmu všem poplatníkům daně z příjmu FO o nominálně stejnou částku.

Navrhovaná změna nijak nezvyšuje korupční rizika.